

*Abdullayeva Maftuna**Farg'ona davlat universiteti o'qituvchisi*

ANNOTASIYA. Maqolada biznes, Internet va o'rtasidagi aloqa muhokama qilinadi boshqa axborot-kommunikatsiya texnologiyalari. Tadbirkorlar butun dunyoda iste'molchilarga ta'sir qilishning yangi usullari va usullarini izlamoqda mahsulot yoki xizmatningizni bozorda saqlash. Raqamli iqtisodiyot jahon iqtisodiyotida o'sishning yangi manbasiga aylandi. Bu yangilikning afzalligi bo'ldi iqtisodiy munosabatlar modellari.

Kalit so'zlar: raqamli iqtisodiyot, tadbirkorlik, Internet, innovatsiyalar, iste'molchilar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari.

Annotation. In article communication of business, the Internet and other information and communication technologies is considered. Businessmen of the whole world look for new ways and methods of impact on the consumer for the purpose of deduction of the goods or service in the market. The digital economy became a new source of growth of the world economy. As became advantage of new model of the economic relations.

Key words: digital economy, business, Internet, innovations, consumers, information and communication technologies.

Raqamli iqtisodiyot yangi biznes imkoniyatlarini ochib berdi. Bu, birinchi navbatda, biznes yuritish uchun yangi shart-sharoitlar bilan bog'liq. tadbirlar. Bu qobiliyatlar o'ziga xos yondashuv bilan boshqariladi korxonaning iqtisodiy o'sishi. Ular nomoddiy narsalar bilan bog'liq qadriyatlar va amalda muvaffaqiyatli qo'llash uchun bajarilishi kerak bo'lgan bir qator aniq maqsad va vazifalarni ifodalaydi raqamlashtirish mahsulotlari. amalda muvaffaqiyatli qo'llash uchun to'ldirish kerak bo'ladi raqamlashtirish mahsulotlari.

Elektron texnologiyalarning joriy etilishi tez sur'atlar bilan ta'minlanishiga yordam beradi raqamli sohada iqtisodiy o'sish sur'ati. Bunday iqtisodni biznesga joriy etish natijasida yuzaga keladigan o'zgarishlar deb tushuniladi birinchi navbatda, yangi qoidalar to'plami, iqtisodiyotni qayta formatlash aloqalar va tanish biznes modellari. Xaridor va ishlab chiqaruvchi o'rtasidagi o'zaro munosabatlarning yangi texnologiyalari an'anaviyni o'zgartirdi biznes yuritish usuli. Internet, tezlik va sifat tufayli Olingan mahsulotlar sezilarli darajada oshdi. Va bu raqamli texnologiyalarning barcha afzalliklari iqtisodlar tugamaydi.

Raqamli iqtisodiyot nafaqat xalqaro Internetga bog'langan biznes iqtisodiyoti, balki avtomatlashtirilgan mashina mehnatidan foydalangan holda mahsulot ishlab chiqarishdir. Tezlashtirilgan ilgari bir necha oy davom etishi mumkin bo'lgan operatsiyalarni bajarish, endi bir marta bosish va onlayn sodir bo'ladi. Ishlab chiqarishni raqamli optimallashtirish ishlab chiqaruvchini ko'paytirish va yaxshilashga undadi yakuniy mahsulot sifati. Internet tufayli biznes oldi Postindustrial bozorda katta imkoniyatlar va afzalliklar tovarlar va xizmatlar. Raqamli iqtisodiyotning o'zi yangi narsaga aylandi va iqtisodiy tartib va jadal iqtisodiy rivojlanishning zaruriy qismi.

Jismoniy saqlash vositalarini va yarim kunlik qo'l mehnatini Internetdan foydalanish imkoniyatiga ega zamonaviy kompyuter texnologiyalari bilan almashtirish jarayoni raqamlashtirish deb ataladi. Bu jarayon aynan raqobatbardosh sifatlari va ehtiyoj ortib borayotganligi sababli amaliyotda keng qo'llanila boshlandi innovatsion texnologiyalar. Raqamlashtirish nafaqat korxonalar va Internet o'rtasidagi aloqada, balki ishlab chiqarish jarayonlarini avtomatlashtirishda ham yotadi. Bunday jarayon qaytarib bo'lmaydigan bo'lib, raqobatbardosh mahsulot yoki xizmatning sifati va miqdorining oshishiga olib keladi, shuningdek, inson omili bilan bog'liq xatolarni kamaytiradi.

Kompyuter texnologiyalari tufayli korxonalar o'z ishi haqida ishonchli va dolzarb ma'lumotlarni olish imkoniyatiga ega va mijozlar, murakkab tizimlar va xodimlarga minimal xarajatlarni sarflash. Raqamli iqtisodiyotning asosiy imkoniyatlarini ajratib ko'rsatish mumkin:

1. Ishlab chiqarishni avtomatlashtirish. Buning sharofati bilan tadbirkorlarga ham boshqaruv, ham ishlab chiqarish jarayonlarini tizimlashtirishdan tejash mumkin.
2. Mashina hisob-kitoblari hisobiga xodimlarning samaradorligini oshirish jamoadagi muayyan shaxsning malakalari va ijtimoiy-psixologik xususiyatlari.
3. Savdo-iqtisodiy aloqalarni oshirish. Tarmoqqa rahmat "Internet" va boshqa axborot texnologiyalaridan odamlar foydalanish imkoniyatiga ega bo'ldilar xalqaro savdoga.
4. Tovar va xizmatlar sifati va miqdorini oshirish. Bu insonning salbiy tomonlarining yo'qligi yoki minimallashtirilishi bilan bog'liq omil, shuningdek, yakuniy mahsulot tannarxini pasaytirish.
5. Raqobatning kuchayishi. Yaxshiroq mahsulotni tanlash uchun iste'molchi endi muqobil mahsulotlarni qidirishga ko'p vaqt sarflamasdan, faqat raqobatchining veb-saytiga kirishi kerak. Shuning uchun ishlab chiqaruvchi raqobatbardosh mahsulot yoki xizmatni taqdim etishdan manfaatdor bo'ladi.
6. Ishlab chiqarish xarajatlarining kamayishi. Bu ikkala doimiy uchun ham amal qiladi va o'zgaruvchan xarajatlar.
7. Ish o'rinlarining ko'payishi. Ishlab chiqarishni avtomatlashtirish va qo'l mehnatini mashina mehnatiga almashtirishga qaramay, ishsizlik pasayib bormoqda. Raqamli iqtisodiyot ehtiyojlari tufayli paydo bo'lgan yangi kasblarning paydo bo'lishi tadbirkorga o'z xodimlarini kengaytirish imkonini beradi. nafaqat bilim talab qiladigan tarmoqlarda, balki o'z korxonasining boshqa tarmoqlarida ham.

Iqtisodiy munosabatlarning barcha jihatlariga to'xtalib o'tish zarur biznes uchun raqamlashtirish tug'ildi. Gap raqamlashtirish sharoitida korxonaning manfaatdor tomonlar bilan aloqasi haqida bormoqda. O'zaro ta'sirlar davlat, mijoz yoki boshqa biznes bilan biznes yangi darajaga yetdi raqamli daraja, bu har bir ishtirokchiga vazifa qo'yadi, bu iqtisodiy barcha tomonlar tomonidan tushunishni nazarda tutadi raqamli makonni rivojlantirishning hozirgi tendentsiyalari va kelajakdagi innovatsion islohotlar o'rtasidagi munosabatlar.

Biz allaqachon raqamlashtirishning kirib borishini kuzatishimiz mumkin hayotning barcha sohalarida. Va bu nafaqat hukumat to'lovlari haqida, buni tartibga solish va ommalashtirishga qaratilgan dasturlar iqtisodiyot segmenti, balki biznes yuritishning tubdan yangi usulida ham. Raqamlashtirish tibbiyot, ta'lim, tabiatni muhofaza qilish, sanoat, moliya tizimi va boshqa turli sohalarida katta ta'sir ko'rsatdi. Raqamli iqtisodiyotning kirib borishi bilan tadbirkor o'z biznesini ko'proq bilim talab qiladigan va innovatsion qilish uchun choralar ko'rishi kerak, bu esa o'z navbatida bozorda tovar va xizmatlarning saqlanib qolishiga, shuningdek, yangi bozorlarni egallashiga olib keladi.

Shuni esda tutish kerakki, bunday yosh bozorda yuqori raqobat mavjud. Kompaniyalar va davlat zamonlardan xabardor bo'lish va tendentsiyalarga javob berish uchun katta moliyaviy resurslarni sarflaydi. Raqamli bozor jadal sur'atlar bilan o'sib bormoqda, bu esa korxonani rivojlantirish zarurligiga olib keladi. Ijobiy optimallashtirilgan biznes jarayonlari korxonani iqtisodiyotining keyingi faoliyatiga ta'sir qiladi. Ish jarayonini avtomatlashtirish, masofaviy ishlash, optimallashtirish menejment, raqamli hujjat aylanishi va boshqalar - tadbirkorlar o'z bizneslarini muvaffaqiyatli yuritish uchun foydalanadilar. Axborot texnologiyalarini joriy etish korxonani qimmatga tushadi, ammo ehtiyotkorlik bilan rahbariyat va tasdiqlangan rejalar, barcha moliyaviy xarajatlar qoplanadi.

Raqamli iqtisodiyot ko'plab maqsadlarga ega. Masalan, odamlarning kundalik hayotiga integratsiya. Amalda biz qanday qilib kirishni ko'rishimiz mumkin Innovatsion mahsulotlar

kundalik hayotda va ishlab chiqarishda qo'llaniladi, ammo bu raqamlashtirish imkoniyatlarining chegarasi emas. Yana bir bor maqsad yangi bozorlarni zabt etishdir. Buning uchun zarur raqamli texnologiyalarni joriy etishga qodir, to'lovga qodir va o'rganishga va yangilarga moslashishga tayyor jamiyatni yaratish sharoitlar. Har qanday davlat yoki korxonaga o'z oldiga maqsad qo'yadi, bunda raqamli iqtisodiyot dolzarb, zamonaviy va talabchan bo'lib qolish uchun qo'shimcha imkoniyatdir. Bunday dasturlar mavjud raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishdan maqsad nafaqat mavjudligi uchun qulay va tartibga soluvchi shart-sharoitlarni yaratishdir biznes, balki jamiyat, shuningdek, davlatning butun instituti. Biroq, raqamli va boshqa har qanday iqtisodiyotning eng muhim va asosiy maqsadi ishlab chiqarish jarayonlaridan foyda olishdir.

Shuningdek, biznes uchun raqamli iqtisodiyot uchun vazifalar belgilab olindi. Masalan, raqamli iqtisodiyotni shakllantirish sharoitida texnologik yetakchilikni ta'minlash. Kadrlarni innovatsion avtomatlashtirilgan ob'ektlar bilan ishlashga o'rgatish, bu esa o'z navbatida imkon beradi ishsizlik va aholining qashshoqlashuviga yo'l qo'ymaslik. Yangi raqamli bozorga moslashish ham maqsadlardan biridir. Hatto raqamli iqtisodiyot rejalashtirishni talab qiladi. Yangi boshlanuvchi uchun bu vazifasiz loyihani bajarish mumkin emas. biznes yoki yirik korxonaga. Vazifa rejasining yo'qligi har qanday tashkilot rahbariyatini boshi berk ko'chaga olib kelishi mumkin va bu nafaqat sodir bo'ladi raqamli iqtisodiyot sohasida.

Raqamli iqtisodiyot bir qator muhim afzalliklarga ega uning kamchiliklari va xavflari. Masalan, yuqori malakali kadrlarni izlash, jalb etish va tayyorlash ko'p vaqtni oladi va bu orada korxonalar endi raqamli sohada mutaxassislariga muhtoj texnologiyalar. Davlat, biznes va jamiyat ham raqamli iqtisodiyot olib keladigan ijtimoiy muammodan xabardor. Bu ishlab chiqarishni avtomatlashtirish va qo'l mehnatini mashina mehnati bilan almashtirish bilan bog'liq. Bu jarayon ishchilarni ommaviy ravishda ishdan bo'shatishga olib keladi. Jamiyat qashshoqlashmoqda va bu o'z navbatida iste'mol bozorining pasayishiga olib keladi. Bunday hodisaning oldini olish uchun davlat va biznes bir qator ijtimoiy yo'naltirilgan chora-tadbirlarni amalga oshirishi kerak. ozod qilingan xodimlar uchun yangi ish joylarini topish yoki ularni qayta tayyorlash. Bularning barchasiga qo'shimcha ravishda, raqamli biznes uchun bunday muammo mavjud kiberhujumlar. Raqamli intellektual mulk zaifligi tufayli etkazilgan zarar o'nlab milliard dollarni tashkil qiladi. Raqamli xavfsizlik muammosining dolzarbligi hozirgi zamonda keskinlashdi biznes.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, raqamli iqtisodiyot o'zi bilan birga keladi, deb aytishimiz mumkin yangi biznes imkoniyatlari. Dunyodagi raqamli iqtisodiyot bozori Iqtisodiyot jadal rivojlanmoqda. Innovatsion o'zgarishlar hayotning barcha sohalarini qamrab oldi, bu esa tadbirkorga o'z biznesini rivojlantirish imkoniyatini berdi. uchun jahon bozoriga chiqish chegarasi kamaydi hamma. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish umuman iqtisodiyot o'sib bormoqda. Raqamlashtirish biznesga olib kelgan texnologik o'zgarishlar ishlab chiqaruvchi uchun yangi qoidalarni olib keldi. Innovatsion texnologiyalarning joriy etilishi bilan esa tadbirkorning ijtimoiy roli oshdi, chunki raqamlashtirish jarayoni ortida. nafaqat afzalliklari, balki kamchiliklari ham bor. Biznes uchun tovarlar va xizmatlar uchun avval noma'lum bo'lgan raqamli bozor ochildi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Рахимова, Қ. Н. Қ. (2022). Яшил бизнес аҳамиятининг ортиб боришининг ижтимоий-иқтисодий зарурати. Scientific progress, 3(2), 880-885.
2. Rakhimova, K. (2022). SOCIO-ECONOMIC NECESSITY OF INCREASING THE IMPORTANCE OF GREEN BUSINESS. Web of Scientist: International Scientific Research Journal, 3(4), 1034-1037.

3. Husanbek, Q., & Raximova, K. N. (2022). OILAVIY KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHNING ANAMIYATI VA ZARURIYATI. *Gospodarka i Innowacje.*, 24, 1103-1108.
4. Мохигул, А., & Рахимова, К. (2022). ҚУРИЛИШ МАТЕРИЛЛАРИ САНОАТИ ҚОРХОНАЛАРИДА ИШЛАБ ЧИҚИШ ПОТЕНЦИАЛИДАН САМАРАЛИ ФОЙДАЛАНИШ СТРАТЕГИЯСИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ ЙЎНАЛИШЛАРИ. *Gospodarka i Innowacje.*, 24, 999-1002.
5. Raximova, K. N., & Abdurahmon Mominjon og, A. (2022). YASHIL HOM-ASHYOLARDAN QURILISH SOHALARIDA FOYDALANISH SAMARADORLIGI. *Gospodarka i Innowacje.*, 24, 957-960.
6. Qizi, R. K. N. M., & Kadirovna, A. M. (2022). ISHCHI KUCHIGA TALAB VA TAKLIFNI ISTIQBOLLASHTIRISH. *Ta'lim fidoyilari*, 8, 149-153.
7. Рахимова, К. Н., Турсунов, О., Мирзаев, Р. Б., Ахмадалиева, М. К., & Кодиров, А. (2022). ЎЗБЕКИСТОНДА «ЯШИЛ МОЛИЯ» ТИЗИМИНИ ЙЎЛГА ҚЎЙИШ ВА ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ЙЎНАЛИШЛАРИ. *Gospodarka i Innowacje.*, 28, 90-96.
8. Kizlarkhon, R. (2022). ECONOMICAL USE OF LAND AND WATER RESOURCES WITH THE OPTIONS. *INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH* ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429, 11(09), 148-151.
9. Абдусаматов, Д. А. (2022). КЛАССИФИКАЦИЯ ПРИЕМНИКОВ ОПТИЧЕСКОГО ИЗЛУЧЕНИЯ ДЛЯ РАЗРАБОТКИ ОПТОЭЛЕКТРОННЫХ ИНФОРМАЦИОННО-ИЗМЕРИТЕЛЬНЫХ СИСТЕМ. *Gospodarka i Innowacje.*, 24, 986-988.